

PAPILLISTA KESKUSTELUA

(Kirkon virkapappi ja hengellinen pappi keskustelevat opeista.)

Lähetin keväällä -93 erään paikkakunnan kirkkoherralle artikkelisarjani "Onko totuus ehkä tällainen?" Sain häneltä vastauksen hiukan ennen joulua -93, jossa hän arvioi omalta kannaltaan tekstejäni. Kuten arvata saattoi, oppinut kirkkoherrani oli kovin innoissaan eskatologisista artikkeleistani ja myös eräistä muistakin aiheistani. Sen sijaan arvasin hänelle muodostuvan kompastuskiveksi kastetta ja kolminaisuusoppia koskevat kirjoitukseni, joita vastaan hän 6 sivuisessa vastauskirjeessään kovasti argumentoi. Minä puolestani katsoin aiheelliseksi vastata vastaukseen, koska koin hänen vasta-argumenttinsa aiheettomiksi.

Koska tähän kirjoitusteni arvosteluun vastaaminen osoittaa mielestäni selvästi, kuinka varmoja esittämäni näkemykset ovat, ja kuinka heppoisia puolestaan ovat niitä vastaan esitetyt vastaväitteet, esitän tässä kirjoituksessani mainitun kirkkoherran vastaväitteet ja omat vastaukseni niihin. Siis toimeen.

Kirkkoherra:

Runsaat kiitokset arvioinnista, jotka Sinulle lähettämistäni kirjoituksistani palautteeksi sain. Tämä lähettä-mäsi arviointi-kirjeen tuli jo ennen joulua, ja jo heti kirjeen saatuaani ja luettuani koin aiheelliseksi vastata siihen. Ei ole vain ollut tähän asti aikaa vastauksen kirjoittamiseen.

On mukavaa, että eräät käsittelemistäni aiheista saivat Sinun taholtasi suojelemaan arvioinnin. Omalta kannaltani oli myös odotettavissa, että toiset aiheistani eivät tätä suojeutusta osakseen saisi. Oli myös odotettavissa, että esittäisit vasta-argumentteja näihin teksteihin, joista olet eri mieltä.

Minä puolestani en tullut ollenkaan vakuuttuneeksi näiden esittämieni vastanäkökohtien oikeutuksesta, ja siksi haluan nyt vastata niihin. Se käy parhaiten siten, että "skannaan" kirjeesi tekstin eräät kohdat tähän paperille, ja vahvistan erikoisesti ne kohdat, joita haluan korostaa, ja kommentoin niitä sitten. Siispä ensimmäinen skannaus:

Kirkkoherra:

"Ongelmallisina sen sijaan pidän kannanottojasi uskontunnustuksista, kolminaisuusopista, kasteesta ja kirkon virasta. On totta, että Vanhan Testamentin pappeuden lakattua Uusi Testamentti ei tunnustanut muuta kuin Jeesuksen Kristuksen ylimmäisen pappeuden ja kaikkien kristittyjen yleisen pappeuden. Mutta se tuntee kyllä paimenviran, jota edustivat opetuslapset ja heidän jälkeensä seurakuntien kaitsijat ja/eli vanhimmat. Millloinkaan ei kristillinen kirkko ole ollut ilman tällaista paimenvirkaa, joka ei ole sama kuin uskovien yleinen pappeus, mutta ei myöskään ole ristiriidassa tai kilpaile sen kanssa. Se ei siis ole kenen tahansa uskovien tehtävä. Sovellutukset asiasta ovat kyllä menneet eri suuntiin."

R.P.: Jos tarkkaan luet artikkelini "Pappeus, seurakunta, opetuslapseus, mitä ne merkitsevät?", havaitset, etten ole ollenkaan eri mieltä siitä, että alusta asti seurakunnassa on ollut paimenen palvelus-toimi. Se ei kylläkään aivan alussa ollut yhden henkilön palvelus-toimi, vaan kussakin seurakunnassa paimenia oli useita. Olen seuraavista mainitsemistani asioistakin samaa mieltä: "ettei paimen-virka merkitse samaa kuin yleinen pappeus", ja "ettei se ole ristiriidassa yleisen pappeuden kanssa", sekä "ettei se ole kenen tahansa uskovien tehtävä." Olen eri mieltä juuri mainitsemistani eri suuntiin menneistä sovelluksista, joista sovelluksista toisia pidän harhaan menneinä.

Kirkkoherra:

"Ilmeisesti piispa Ignatiuksen opetukset olivat osaltaan vaikuttaneet virkaa korostavalla tavalla. Mutta häntä itseään tuskin ohjasi halu päästä herrana hallitsemaan, olihan hän näistä kirjoittaessaan matkalla marttyyri-kuolemaan. Qmana aikanaan hänen antamansa ohjeet saattoivat olla täysin aiheellisia: Harhaoppien puristuksessa oli kokoonnuttava piispan ympärille, edustihan tämä apostolien perintöä. Hajallaan kulkeva lauma oli tuuliajolla, paimenen seuraaminen antoi ainakin jonkinlaisen turvan."

R.P.: Edellä lainatusta olen samaa mieltä tietyn varauksin: Katson kuitenkin, että piispa Ignatiuksen opetukset nimenomaan vaikuttivat virkaa korostavalla tavalla väärään suuntaan, joka oli alkusysäys Uuden testamentin opetuksen vastaiseen Jumalan kansan jakamiseen pappeihin ja maallikoihin.

Kirkkoherra:

"Yhdyn täydellisesti siihen, mitä Luther ja Pieper opettavat saarnavirasta ja pappeudesta. Ratkaisevinta ei ole, mitä nimitystä käytetään, vaan että Raamatun opetuksia noudatetaan. Monissa asioissahan ovat vakiintuneet satunnaisesti tai erheellisestikin tavaksi tulleet nimitykset, jollainen "pappi"-sanakin on. Mutta ei Lutherkaan sitä lakannut käyttämästä. "pastori" olisi kyllä asiallisin ja raamatullinen nimitys kuten myös "piispa". Sananvalintaa oleellisempaa on Raamatun mukaisen opetuksen seuraaminen sekä uskovien yleisen pappeuden että papinviran osalta."

R.P.: Minä en suinkaan yhdy täydellisesti siihen, mitä Luther ja Pieper opettavat saarnavirasta ja pappeudesta, vaan väitän, että väärät nimitykset juuri ja nimenomaan estävät Raamatun opetuksen noudattamisen tässäkin asiassa, eli seurakunnan elämässä.

Kirkkoherra:

"Jos Nikeassa kiistellyjen oppien täytyikin olla 'tavalliselle kansalle mieletöntä filosofiaa' (Rissanen), eivät ne varmaan olleet sitä Raamattuun ja teologiaan perehtyneille kirkon julistajille."

R.P.: Edellä kirjoittamastasi en ole samaa mieltä, vaan katson, että monien kiistellyjen oppien kiistelyn syy oli juuri siinä, että niissä mentiin "yli sen mitä kirjoitettu on", eli lausuttiin oletettavien perusteella mielipiteitä asioista, joihin Raamattu ei todellisuudessa anna aiheutta. Olen tullut vakuuttuneeksi tästä seikasta juuri raamatuntutemukseni perusteella, ja väitän, että monien oppispekulaatioiden lähteenä ei ole suinkaan Raamatun opetukset, vaan ihmisen vilkas mielikuvitus. Mielestäni tästä vakuuttautumiseksi ei tarvitse muuta kuin lukea esimerkiksi Pyhän Johannes Damaskolaisen "Ortodoksisen uskon tarkka esitys"-tekstit, ja verrata sen (jopa useasti ja toistuvasti keskenään ristiriitaisia lausumia) Raamatun opetukseen.

Kirkkoherra:

"Toisaalta myös yksinkertainen usko kyllä käsittää, että Poika on samaa olemusta kuin Isä, siis syntynyt eikä luotu."

R.P.: Väitän, että yksinkertainen usko ei voi käsittää mitään tästä asiasta, eli Isän ja Pojan olemuksen ykseydestä, eikä myöskään ottaa mitään varmaa kantaa Pojan pre-eksistenttiseen syntyymiseen tai luomiseen. Olen yli kolmenkymmenen vuoden aikana seurannut jatkuvasti ihmisiä, jotka yksinkertaisella uskolla ovat kääntymyksen kautta ottaneet vastaan pelastuksen kohdalleen. He ovat monasti heti uskonelämänsä alussa täyttyneet Pyhällä Hengelläkin, puhuen useasti kielilläkin, ja tulleet näin voimakkaasti vakuuttuneiksi Hengen heille antamasta lapsen oikeudesta (Room.8:15). Kuitenkin joillekin heistä on vasta vuosien päästä kirkastunut se seikka, että Herrallamme Jeesuksella yleensäkin on ollut pre-eksistenttinen olemassaolonsa. Väitän, että raamattuoppineiden usko ei voi esittää mitään varmaa, vaan vain oletettavissa Isän ja Pojan pre-eksistenttisestä suhteesta. Tällaiset esitykset jäävät vain spekulatioiksi, korkeintaan "liikarvoiksi", kuten itsekin seuraavassa esität:

Kirkkoherra:

"Vaikka uskontunnustusten ilmaisu jäävätkin vain likiarvoiksi ylijärjellisistä totuuksista, on niillä kuitenkin pyritty antamaan yksiselitteinen ilmaisu kristillisen uskon keskeisimmästä sisällöstä. Ilman niitä ei kristinusko varmaankaan olisi selviytynyt juutalaisuuden, pakanallisen filosofian, gnosisen ja mysteeriouskontojen puristuksessa. Tämän sanoessani en suinkaan kiellä, etteikö kristinuskolle alunperin vieraiden ilmaisujen ja käsitteiden käyttö olisi merkinnyt myös melkoista riskiä ja etteikö vieras filosofia varsinkin myöhemmin aikoina olisi saanut määrääväkin asemaa teologiassa."

R.P.: Minä ilmeisesti katson, että vieras filosofia on saanut teologiassa määräävän aseman huomattavasti aikaisemmin, kuin milloin sinä katsot näin tapahtuneen.

Kirkkoherra:

"Julius Fürstin Hebräisches Wörterbuch über das Alte Testament (Berlin 1960, s. 508) tulkitsee "kaanaa" -verbin "ostaa, hankkia, omistaa". Vaikka verbi jossakin yhteydessä merkitsisi luomistakin, tämä näyttää poikkeukselliselta eikä tarkoittane samanlaista tyhjistä luomista, jota VT:n alussa ilmaista "baaraa"-verbillä."

R.P.: Hyväksyn täysin eron, mikä edellä lainatussa tekstissä esitetään näiden kahden heprean verbin välillä, enkä mitenkään väitä, että "ganani"-verbimuoto San.1. 8:22:ssa merkitsisi tyhjistä luomista. Totean vain, että uusikin suomenkielinen kirkkoraamatun käännöskin on tulkinut "kanani"-verbimuodon tässä kohtaa luomista tarkoittavaksi, ja näin on tehnyt myöskin professori Jukka Thurén kirjassaan "Israelin usko", suoraan heprean tekstistä tekemässään käännöksessä (sivulla 54): "JHWH loi minut tiensä (t. valtansa) aluksi, ensimmäiseksi teoistaan, aikojen jälkeen. Iankaikkisuudesta minut on asetettu olemaan, alusta, maan ikäajoista. ..."

Sananlaskujen 8:22:ssa on heprean "ganani"-verbimuoto käännetty Septuagintaan verbimuodoksi "ἐκτίσεν (με)", ja uskon tämän olevan oikein. Kun heprean verbimuoto "holalti" on jakeessa 25 käännetty Septuagintaan verbimuodoksi "γεννῆ (με)", uskon tämänkin olevan oikein. Kun tämä teksti on siis tulkittu Herramme Jeesuksen pre-eksistenttien olemassaolon alkamista kuvaavaksi, ei päästä mihinkään siitä, että hänestä tässä tekstissä puhutaan sekä luotuna (ei kuitenkaan välttämättä tyhjistä) että syntyneenä. Kun luomakunnassa esiintyvää syntymisen tapahtumaa äideistä ei mitenkään voida sovitaa Jumalan Pojan aikojen alussa syntyymiseen maskuliinisesta Isästä Jumalasta, on todettava, ettei tästä tapahtumasta samassa yhteydessä Raamatun itsensä käyttämä "luoda"-verbikään mitenkään vähennä Herramme Jeesuksen arvoa.

Kirkkoherra:

"Kohdissa 5 Moos. 32:6 ja Ps. 139:13 verbi "kaanaa" liittyy lapseuteen ja ihmiselämän syntyymiseen."

R.P.: Edellä sanottuun on vain todettava, että lapseudella on aina alkunsa ja syntyymisellä hetkensä ja aikansa. Kun samaa verbiä käytetään Jeesuksen olemassaoloon tulosta iankaikkisuudessa, se vain todistaa sitä vastaan, ettei voida totuudessa väittää kohdan merkittävän vain hänen olemassaolonsa toteamista, nykykreikan käännöksen mukaan: "Ὁ Κύριος με εἰχεν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ὁσῶν αὐτοῦ, ... = Herra omisti minut hänen teittensä alussa, ..."

Kirkkoherra:

"Huomasin, että Eusebius Kirkkohistoriassaan (suom. s. 52) siteeratessaan kohtaa Snl. 8:22 - 25 käyttää sanaa "loi" neljästi, kun masoreettisessa tekstissä se on vain kerran ("kanani"). Kirjoituksessasi kolminaisuusopista lainaat E:n käyttämää Septuagintaa sanotusta paikasta, jossa jakeissa 22 - 23 on "ektisen" = loi, ja "ethemelioosen" asetti, sekä jakeessa 25 "gennaa" = synnytti (ss. 12, 14). Septuagintan tekstiä minulla ei tätä kirjoittaessani ole käytettävissäni. Ilmeistä on, että Eusebius, joka taipui areiolaisuuden suuntaan, on käännöksessään korostanut luomista syntyymisen kustannuksella."

R.P.: Oletuksesi E:n suorittamasta LXX:n tekstin muokkauksesta ei pidä (ainakaan mainitsemiesi verbien osalta) paikkaansa, vaan kaikissa LXX:n laitoksissa on nämä samat verbit. Kopioin tähän jatkoon Alfred Rahlfsin Septuagintatekstin käännökseni kanssa: A. Rahlfs, 1935, Stuttgart: Wuertembergische Bibelanstalt:

- PRO 8:22 κύριος ἐκτίσεν με ἀρχὴν ὁσῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ,
Herra loi minut hänen teittensä alkuna hänen töihinsä,
- PRO 8:23 πρὸ τοῦ αἵματος ἐθεμελίωσεν με ἐν ἀρχῇ,
ennen aikaa hän asetti minut, alussa,
- PRO 8:24 πρὸ τοῦ τῆν γῆν ποιῆσαι καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους
ennen maan tekemistä ja ennen syvyyksien
ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὁδάτων,
tekemistä, ennen kuin vesien lähteet tunkivat eteenpäin,
- PRO 8:25 πρὸ τοῦ ὅρη ἐδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
ennen kuin vuoret asetettiin, ja ennen kaikkia mäkiä hän synnytti minut.
- PRO 8:26 κύριος ἐποίησεν χώρας καὶ ἀοικήτους καὶ ἄκρα οἰκοῦμένα
Herra teki maat ja asumattomat seudut ja asutun maan
τῆς ὑπ' οὐρανόν.
ääret taivaan alla.
- PRO 8:27 ἦν ἡ καὶ ἡτοίμαζεν τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ὅτε
Kun hän valmisti taivaan, minä olin hänen kanssaan, ja
ἀφ' οὗ ἤρξατο ὁ οὐρανὸς ἐπ' ἀνέμων.
kun hän valmisti oman valtaistuimensa tuulien päälle.
- PRO 8:28 ἦν ἡ καὶ ἰσχυρὰ ἐποίησε τὰ ἄνω νῆφ, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς
ja kun hän teki vahvoiksi pilvet ylhäällä, ja kun
ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ' οὐρανόν
hän lujitti lähteet taivaan alla,
- PRO 8:29 καὶ ἰσχυρὰ ἐποίησε τὰ θεμέλια τῆς γῆς,
ja kun hän teki vahvoiksi maan perustukset,
- PRO 8:30 ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα, ἐγὼ ἤμην ἡ προσεχαιρεν. καθ' ὅτι
olin hänen kanssaan yhteensovittajana, minä olin, joka riemuitsin
ἡμέραν δὲ εὐφραίνεσθαι ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντί καιρῷ,
päivittäin, ja iloitsin hänen kasvoillaan kaiken aikaa,
- RO 8:31 ὅτε εὐφραίνετο τῇν οἰκουμένην συντελεσας καὶ
kun hän iloitsi, saatuaan valmiiksi asutun maan, ja
ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων.
kun hän iloitsi ihmisten pojista.

Kirkkoherra:

"Mitä itse kolminaisuusoppiin tulee, on tietysti totta, ettei Tomin, Pekan ja Harrin nimien peräkkäin luetteleminen merkitse sitä, että nuo kolme ovat yksi". Mutta asia onkin aivan toinen, kun lähdetään siitä, että Jumala on yksi, ja kuitenkin rinnastetaan toisiinsa Isä, Poika ja Pyhä Henki. Katson, että Matteuksen evankeliumin kastekäskyssä ja apostolisessa siunauksessa ovat vahvat perusteet kolminaisuusopille. Raamatulliset ainekset ovat olemassa, vaikkakin itse opin kiteytyminen vaatii oman aikansa."

R.P.: Edellä lainatusta olen eri mieltä. Pidän täysin aiheellisena kirjoituksissani lainaamaani Eduard Lohsen kommenttia:

"Kun tässä yhteydessä on puhe kastamisesta Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, ei tätä kolmikaavaa pidä ymmärtää vasta myöhemmin kehitellyn kolminaisuusopin mukaisesti. ..."

Englanninkielinen McClintockin ja Strongin "Raamatullisen, Teologisen ja Seurakunnallisen Kirjallisuuden Tietosanakirja" (Cyclopedia of Biblical, Theological and Ecclesiastical Literature) on kolminaisuusopin kannalla, mutta sanoo silti tästä Matteuksen kohdasta, että teksti itsessään "osoittaa ainoastaan, että nuo kolme nimeltä mainittua subjektia ovat olemassa", ja että teksti "ei sinänsä osoita, että kaikilla noilla kolmella olisi välttämättä jumalallinen luonto, tai että niillä olisi yhdenvertainen jumalallinen kunnia." Ja vielä: "tämä kohta ei kuitenkaan ratkaisevasti todista(isi) mainittujen kolmen subjektin persoonallisuutta, enempää kuin niiden tasa-arvoisuutta tai jumalallisuuttaan."

Kun siis teksti itsessään kylläkin korostaa näiden subjektien läheistä keskinäistä yhteyttä, niin kolminaisuusopin näkemys "yhdestä Jumalasta kolmessa persoonassa" täytyy ulkopuolelta lukea tekstiin, sillä teksti itsessään ei tällaista sisällä.

Koska Matteuksen evankeliumin kolminaisuuskaavan mukainen kastekäsky ei todennäköisesti ole ollenkaan Herramme suusta lähtenyt, vaan ihmisten myöhemmin hänen sanomakseen asettama, on mielestäni arveluttavaa pitää kohtaa kolminaisuusopin vahvana perustuksena.

Aitona jää siis jäljelle ainoastaan apostolinen siunaus. Olen kuitenkin myös vakuuttunut, ettei apostoli tätä siunausta kirjoittaessaan ole alkuunkaan ajatellut nykyisen opin mukaista kolmiyhteyttä. Sen valossa mitä Paavali oli aikaisemmassa kirjeessään korinttolaisille lukijoilleen Jumalasta opettanut, yhä enemmän heidän mieleensä ei tästä toivotuksesta voinut nousta mitään nykyopin mukaisia kolminaisuusajatuksia. On näin ollen mielestäni erittäin arveluttavaa puhua tästäkin kohdasta kolminaisuusopin vahvana perustuksena, siten, että tekstiin luetaan sisälle myöhemmin syntyneiden hypoteesien merkityksiä, joita teksti itsessään ei edellytä.

Mutta tutkikaamme vielä tätä kohtaa: Kohtahan ei ollenkaan puhu "Yhden Jumalan keskenään tasavertaisista kolmista persoonista", vaan "Jumalasta, Isästä", ja erikseen "Herrasta, Jeesuksesta" ja vielä erikseen "Pyhästä Hengestä." Kun annamme apostoli Paavalin itsensä selittää tämän kohdan toisella kirjoittamallaan kohdalla, tekstin merkitys selvenee. Keitä Paavali siis tarkoittaa samoille korinttolaisille kirjoittamassaan edellisessä kirjeessä, mainitessaan heille Jumalasta ja Herrasta (8:6):

"...meillä on vain yksi Jumala, Isä."

"...meillä on vain yksi Herra, Jeesus Kristus."

Asia käy vielä selvemmäksi, kun luemme Paavalin Jumala-ylistysten Timoteuskirjeestä (6:15-16):

"Sen (se on: Herramme Jeesuksen ilmestyksen) antaa aikanaan tapahtua ylistettävä ja yksin hallitseva Jumala, kuninkaiden Kuningas ja herrojen Herra. Hän yksin on kuulematon, hän asuu valossa jota ei voi lähestyä. Häntä ei yksikään ihminen ole nähnyt eikä voi nähdä. Hänen on kunnia ja ikuinen valta. Amen."

Ei siis jääne ollenkaan epäselväksi ketä "ainoa persoonaa" apostoli Paavali tarkoittaa, käyttäessään sanaa "Θεός" = "Jumala." Asian vakuudeksi lainatkaamme vielä ensimmäistä korinttolaiskirjettä (15:27-28):

"Sillä 'Jumala on alistanut hänen jalkojensa alle kaiken.' Kun sanotaan, että kaikki on alistettu hänelle, tämän ulkopuolelle jää tietysti Jumala, joka itse on kaiken alistanut Kristuksen valtaan. Sitten kun kaikki on saatettu hänen valtaansa, silloin hän itse, Poika, alistuu sen valtaan, joka on saattanut kaiken hänen valtaansa, ja niin Jumala hallitsee täydellisesti kaikkea."

Nyt vielä hiukan Matteuksen tekstistä, josta kirjoitit:

Kirkkoherra:

"Vaikka Matteuksen evankeliumin kastekäsky ei nykyisessä muodossaan olisikaan sellaisenaan Jeesukselta lähtenyt, ei sitä kuitenkaan sovi pitää hänen suuhunsa asetettuna väärennöksenä. Pietilän kannanotto dogmatiikassaan on varmasti tarkoitettu alusta loppuun asti todesta otettavaksi eikä siten, että hän varovaisesti ja peitellen olisi ilmaissut todellisen kielteisen kantansa. Jos tuosta sivun 148 kohdasta alleviivaisin pääasian, niin mielestäni se olisi juuri tämä: 'Se on täsmälliseen kaavaan kiteytynyt Jeesuksen tarkoitusten ja katsomusten ilmaus.'"

R.P.: En ole ensiksikään Pietilän dogmatiikan tekstin pääasiasta samaa mieltä. Oleellista Pietilän tekstissä on mielestäni seuraavat lausumat:

"Kastekäsky...tekee muotonsa puolesta kieltämättä liturgisen kaavan vaikutuksen, ja Apostolien tekojen uudistuva maininta, että alkuseurakunnassa kasteet toimitettiin Jeesuksen nimeen eikä kuten siinä määrätään...tekee todennäköiseksi, että sanamuoto on suhteellisen myöhäissyntyinen. ...niin on kastekäskynkin nykyinen sanamuoto syntynyt kristillisen pelastuksen myöhemmän kokonaisnäemyksen vaikutuksesta. ...Se ei voi mitenkään olla suoranaisten Herran-sana...vaikka seurakunta, joka muodosti liturgiset kaavansa, on saanut tähänkin juhlalliseen sanelmaan aiheensa Herran sanasta ja käytännöstä."

Minun mielestäni on myös aivan aiheellista ja selvää puhua tämän kastekäskyn kohdalla väärennuksesta, joka on myöhemmin asetettu Herramme suuhun. Jos jonkun väitetään sanoneen jotakin, jota tämä asianomainen ei kuitenkaan koskaan ole lausunut, eikä se silloin ole väärän todistuksen antamista? Kiellän ehdottomasti Pietilän tekstin sen kohdan, jossa hän väittää, että tämä Matteuksen nykytekstin kastekäsky olisi "täsmällisen kaavan kiteytynyt Jeesuksen tarkoitusten ja katsomusten ilmaus", sillä sitähan se ei ole. Tämän mukaan Jeesus ei olisi kyennyt itse ilmaisemaan tarkoituksiaan ja katsomuksiaan, vaan niiden ilmaisemiseen tarvittiin siis muiden apua.

Kirkkoherra:

"Samalla linjalla on myös Osmo Tiilikä "Vaikka kasteen asetussanat Mt. 28 olisivatkin vain evankeliumin kirjoittajan laatina yhteenveto Jeesuksen pitemmästä puheesta, niiden asiasisällisyys kastekäskynä on kiistaton" (Systemaattinen teologia II, Kuopio 1954, s. 137).-

Kiellän myös Tiilikän väitteen todenperäisyyden kasteen asetussanoista, jonka mukaan asetussanojen asiasisällisyys olisi kastekäskynä kiistaton. Juuri näinhän ei kaiken tietämme perusteella suinkaan voi asianlaita olla.

Kirkkoherra:

"Varovaisuuteen kehottaa joka tapauksessa se tosiseikka, ettei meillä ole Matteuksen evankeliumin käsikirjoitusta, josta kolminaisuuskaava puuttuisi."

R.P.: Edellä ilmaisemastasi olen kyllä samaa mieltä. Kaiken kastekirjoituksessani esittämäni tosiasioiden perusteella pidän silti täysin aiheellisenä olettaa, että Eusebiuksen 21 kertaa lainaama kastekäskytön esinikealinen Matteuksen lähetyskäsky olisi todella ollut olemassa (vaikka Eduard Schweizer Matteuksen selitysteoksessaan olettaakin nykyisen muodon olevan alkuperäisen). Esimerkiksi Esko Haapa pitää täysin selvänä (katso "Matteuksen evankeliumi." SUTS. sivun 295 alaviite), että nykyinen kolminiminen kastekäsky on asetettu sanojen "ἐν τῷ ὀνόματι μου" paikalle, ja että tämä tekstin muokkaus särkee tekstin alkuperäisen tasapainoisen kokonaisuuden. Kolminaisuuskaavan sisältämien käskikirjoitusten puuttumien voi selittyä yksinkertaisesti niiden jälkinikealaisesta hävitysvimmasta. On myös täysin mahdollista (joskin epätodennäköistä) että vielä sellainenkin jostakin putkahtaa esiin.

Kirkkoherra:

"Kysymys sinänsä on Apostolien teoissa ja kirjeissä säännöllisesti mainittu kaste Herran Jeesuksen nimeen. Mahdotonta ei ole sekään, että tällöin kaste Jeesuksen nimeen olisi merkinnyt lyhyesti vain kristillistä kastetta erotukseksi vastaavista pakanallisista riiteistä. Tässä tapauksessa apostolit siis olisivat kastaneet Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, mitä sanottiin kasteeksi Kristukseen, hänen sijaishyvitykseensä vedoten. Onhan Kristuksen nimen tunnustaminen aina Pyhään Kolminaisuuteen tunnustautumista (Pieper ss. 492 - 493). -

R.P.: Juuri sen minkä tässä edellä lainaamassani kohdassa väität mahdolliseksi, on minun mielestäni juuri mahdotonta. Väitteesi on keinotekoinen yritys harmonisoida Apostolien tekojen ja apostolisen kasteopetuksen tekstit Matteuksen nykytekstin mukaisiksi. Apostolien teoissa käytetyn kreikan-kielen prepositiorakenteet "ἐν / ἐν τῷ ὀνόματι" viittaavat nimenomaan asianomaisen nimen mainitsemiseen toimituksen yhteydessä, ja rakenne "ἐν τῷ ὀνόματι" merkitsee siirtymistä lausutun nimen omistajan omaisuudeksi.

Kirkkoherra:

"Mainittakoon tässä yhteydessä, että Luther toteaa apostolien kastaneen Jeesuksen nimeen, ja torjuu "hiustenhaikojain" ajatuksen, että tällainen kaste olisi väärä (Kaste ja usko, Jyväskylä 1991, s. 48)."

R.P.: Edellä ilmaisemaasi totean, etten minäkään vastavuoroisesti "halo hiuksia", väittämällä kolmikaavan mukaan suoritettua kastetta pätemättömäksi vääräksi kasteeksi. Uskon Jumalan hyväksyvän kolmikaavakasteen, vaikkei se olekaan alkuperäinen, koska onhan se joka tapauksessa kristillinen kaste. Kun minua kiinnostaa se, miten alussa on ollut, pyrin löytämään tästäkin aiheesta aidosti alkuperäisen.

Kirkkoherra:

"Sen sijaan amerikkalainen herätysaarnaaja William Branham näyttää pitävän Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä vain voimattomina "arvoniminä" ja vääränä kasteena sellaista, joka ei ole tapahtunut sananmukaisesti Herran Jeesuksen nimeen. Näyttää kuin hän ei tällöin kiinnittäisi huomiota eri persoonien armotekoihin (Pojan kuolema jne.), vaan Jeesuksen nimen lausumiseen kuin taikasanana. Kun vetoat - joskin suurin, varauksin - Branhamiin (s. 26), ei mies tee ollenkaan vakavaa vaikutusta. Puhuessaan tässä yhteydessä Nikean kirkolliskokouksesta ja nimittäessään sen (oletamaansa) päätöstä roomalaiskatoliseksi (1) opinkappaleeksi hän paljastaa täydellisen tietämättömyytensä kirkkohistorian tosiasioista. Tällainen puhe todistaa yhtä vähän kuin B:n tunnettu ennustus tuhatvuotisen valtakunnan alkamisesta ja Yhdysvaltain kukistumisesta vuoteen 1977 mennessä."

R.P.: Vetoan Branhamiin vain niissä parissa asiassa, jossa hän on oikeassa myös useimpien muidenkin tutkijoiden mukaan. Nämä ovat seuraavat: Uuden testamentin kirjoituksista ei löydy yhtäkään jätettä (Matteus 28:19 lisäksi, joka on epäaito) eikä tietoa siitä, että joku olisi sinä aikana kastettu kolmikaavan mukaisesti. Toinen on: Jeesus ei ole koskaan (ainakaan suusanallisesti) käkenyt käyttämään kastetta kolmikaavan nimillä.

Kirkkoherra:

"Kun seuraavassa viittaa artikkeliin Kastetotuutta etsimässä, viittaa ko. kirjoituksen sivunumeroihin.

Kuten sivuille 2 - 3 myönnätkin, itse valtiokirkollisuudesta, ei lapsikastekäytännöllä ole suorastaan tekemistä valtiokirkon kanssa, koska käytäntö oli syntynyt paljon aikaisemmin. Huomiota kannattaa kiinnittää myös siihen, että esim. Amerikan luterilaiset eivät ole valtio-kirkollisia, mutta kastavat lapsia. Mikä siis on ratkaiseva ero? Huomiota herättävä eroavaisuus, johon usein takerrutaan, on se, että vanhat kirkot kastavat myös lapset, baptistit ym. taas uskoon tulleet aikuiset. Kun nykykäytäntöä verrataan UT:n aikaan, jolloin elettiin lähetystilanteessa, mistä johtuen UT:ssa lähemmin selostetut kasteet olivat tietysti aikuiskasteita, tullaan helposti tulokseen, että historiallisten kirkkojen nykykäytäntö olisi ilman muuta väärä ja että baptistit olisivat oikeassa. Tällöin on kuitenkin jätetty selvittämättä itse pääkysymys, joka ei suinkaan ole kastettavan ikä, kehitysvaihe tai kastamisen tapa, vaan mikä merkitys, vaikutus kasteella UT:n mukaan on. Voimme jättää muut ongelmat hetkeksi syrjään ja tutkia yksinkertaisesti raamatullista kastetta tältä kannalta. Tällöin käykin selville, että baptistien on itse asiassa vaikea selittää kasteen todellista vaikutusta ja sitä seikkaa, että oikea kastekäytäntö olisi jo varhain täysin kadonnut ilmestyäkseen sitten 1500-luvulla katkonaisesti varsinaiseen käyttöön."

R.P.: Kun väität, että baptistien oikeana pitämä kastekäytäntö "olisi jo varhain täysin kadonnut, ilmestyäkseen sitten 1500-luvulla katkonaisesti varsinaiseen käyttöön", niin tällainen väite ja luulo perustuu tietämättömyyteen. Missään historian vaiheessa eivät uskovien kastekäytännön kannalla olevat seurakuntayhteisöt olleet suinkaan kadonneet, vaikka heitä ja heidän kirjojaan onkin kautta aikojen valtakirkkojen taholta järjestelmällisesti hävitetty. En tässä voi kaivaa esiin enkä lainata lähteitä, vaan ainoastaan viitata paulikaaneihin, bokomileihin, kataareihin, henryläisiin, pietari-bruunilaisiin, humidiaatteihin, valdolaisiin, Jumalan ystäviin, lollardeihin sekä uskonpuhdistuksen aikaisiin ana-baptisteiksi nimitettyihin, jotka kaikki käyttivät seurakunta-yhteyksissään uskovien kastekäytäntöä.¹

Kirkkoherra:

"Apt 2:38 osoittaa kiistattomasti, että kristillinen kaste tapahtui syntien anteeksisaamiseksi. Se liittyi kiinteästi evankeliumin julistamiseen ja siihen kuului myös lupaus Pyhän Hengen saamisesta. Kaste toimitettiin välittömästi evankeliumin julistamisen jälkeen (2:38 - 41). Kaste tällaisena todella pelastavana armonvälineenä ei kuulu baptistiseen järjestelmään. Vielä yksityiskohtaisemmin asia selitetään Room. 6: 3 - 4: Meidät on kasteensa henkilökohtaisesti yhdistetty Jeesuksen kuolemaan ja myös ylösnousemukseen, siis hänen sijaiskuolemansa on tullut meidän hyväksemme. Meitä ei siis vain kastettu uskoon Jeesukseen Kristukseen (s. 36, Kolitsara kreikaksi), vaan todella hänen kuolemaansa."

¹ Suositellen luettavaksi seuraavia suomenkielisiä teoksia: 1) Ortodoksisen kirkon kanonit selityksiin. Antti Inkinen. Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto. 2) Heterodoksit ja ortodoksit. Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto. Petri Piironen. 3) Vapaan kristillisyyden historia. Gunnar Westin. Ristin Voitto. 4) Herätyksen historia. Juhani Kuosmanen. Ristin Voitto. Näistä löytyy mielenkiintoisia yksityiskohtia eri aikakausien valtakirkon ulkopuolisista seurakuntayhteisöistä, ja heidän kastekäytännöstään.

R.P.: Edellä kirjoittamaasi vastaan, että omasta kastekirjoituksestani pitäisi ilmiselvästi käydä ilmi, etten suinkaan yhdy kaikkiin baptistisen kasteopin yksityiskohtiin, enkä heidän eräiden raamatunkohtien tulkintaansa. Kirjoituksestani piti käydä ilmi, että hyväksyn Kreikan lapsikastetta käyttävän Evankelisen Seurakunnan kasteopin, jonka seurakunnan julkaisemasta teoksesta *Η ΠΙΣΤΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ*, teoksen kastetta käsittelevästä luvusta, käänsin lainaukseksi pitkän pätkän kirjoitukseni viimeistä edelliseksi lainaukseksi. Tämä seurakunta käyttää lapsikastetta, muttei myönnä sen periytyvän apostoliselta ajalta, vaan olevan kirkon käyttöönottama myöhempi sovellutus.

Kirkkoherra:

"Kaste ja usko kuuluvat siis yhteen, eikä niitä pidä keinotekoisesti erottaa toisistaan. Varsinkin lähetystilanteessa tietysti Mk. 16:16 toteutuu niin, että usko on ensin. Mutta sanottu kohta ei todellakaan sisällä mitään aikajärjestystä (aor. + aor. part. + fut.): Ajatelkaamme vertailun vuoksi kahden valtakunnan välisen rajavirran ylitystä: Joka on päättänyt ylittää virran, toteuttaa myös päätöksensä. Jos nyt joku selittää aikovansa yli, mutta omasta syystä jättää kuitenkin viivyttämään rannalle, on jossakin vikaa. - Usko pelastaa, mutta kaste on siihen liittyvä julkisestikin havaittava toimitus, johon vielä myöhemmin voidaan vedota - kuten jo UT:ssakin on tapahtunut. Hyvän selostuksen asiasta antaa Pieper, s. 494. Ilman muuta on selvää, että kastettu pelastuu vain siinä tapauksessa, että pysyy uskossa. Tämä on luterilaisen kirkon oppi."

R.P.: Asiallisesti otettuna sanottu kohta todellakin sisältää selvän aikajärjestyksen: Joka tulee uskovaksi ja tulee kastetuksi, on tuleva pelastumaan.

Kirkkoherra:

"Toteat Apt. 22:16:ta käsitellessäsi, että tekstin mukaan kaste merkitsee syntien pois pesemistä. Tämä kasteen todellista vaikutusta ilmaiseva huomio (s. 29) turhentuu kuitenkin väittäessäsi, ettei Jeesus ylösnousemuksensa jälkeen antanut mitään suusanallista käskyä kastattaa itseään vedellä (s. 25) tai katsoessasi, että kasteen toimittamistapa symbolisoi ... lunastusta synnistä (lainaus, s. 46). Myöskään kohdassa Kol. 2: 11 - 12 ei ole mitään syytä irrottaa "lihan ruumiin poisriisumista" Kristuksen ympärileikkauksesta, kasteesta (s. 38). Säännöllisenä pyrkimyksenä näyttää olevan veden ja Hengen erottaminen toisistaan (esim. lainauksissa s.50 alussa ja muuallakin), vaikka UT korostaa veden ja Hengen yhteyttä, joka juuri tekee kasteen kasteeksi. Näin oli laita jo Jeesuksen kasteessa (esim. Mk. 1:10). Ilman tätä yhteyttä kasteella olisi todellakin vain vertauskuvallinen merkitys, kun taas UT korostaa sen pelastavaa luonnetta, olipa sitten kysymyksessä Kristuksen vastaanottaminen (Apt.2:32) tai seurakuntaan kuuluminen (1 Kor.12:12)."

R.P.: Uskoon tulleiden kastaminen heidän syntiensä anteeksi saamiseksi ei todellakaan turhennu siitä huomiosta, ettei Jeesus antanut ylösnousemuksensa jälkeen mitään suullista kastekäskyä. Hänen ei tarvinnut sitä antaa, koska kaste oli käytössä jo hänen maanpäällisen toimintansa aikana, ja koska jo Johannes Kastajankin kaste tapahtui kastettujen "syntien anteeksiantamiseksi." Viittauksesi sivulle 46 menee väärälle henkilölle, koska lause: "sekin symbolisoi puhdistusta synnin saastaisuudesta" on käännöslainaus tästä äsken mainitun kirjan kastetta käsittelevästä luvusta.

Kirkkoherra:

"Miten alkuseurakunta ja alkukirkko sitten ovat soveltaneet tällaista kasteoppia? Ihmettelet (s. 9) eroavaisuutta kastekäskyn ja Apostolien teoissa kerrotun käytännön välillä. Jos otetaan huomioon, miten Jeesuksen usein toistama puhe kuolemastaan ja ylösnousemuksestaan oli mennyt opetuslapsilta ohhi korvien - koska se ei vastannut heidän ennakkokäsityksiään - ei ole mikään ihme, että lähetyskäskyn laita on lähes sama. Suhtautumistapa pakanoihin, mitä vastaan vielä Paavalikin joutui protestoimaan - ei hetkessä muuttunut arvovaltaisenaan käskyn voimasta."

R.P.: Tämä antamasi selitys ei mitenkään muuta Matteuksen lähetys-käskystä edellä esittämiäni tosiasioita, joskin se muuten saattaa pitää paikkansakin. Jos luet kastekirjoitukseni sivua 25, sieltä on selvästi luettavissa, että itsekkin edellyttän Herramme antaneen lähetyskäskyn, kuitenkin ilman suusanallista kastekäskyä.

Kirkkoherra:

"Entä sitten lapsikaste? Christensen-Göranssoniin vedoten väität, että lapsikaste alkoi aikaisintaan apostolien ajan jälkeen ja yleistyi vasta Rooman valtion omaksuttua kristinuskon (s. 5). G. sanoo kyllä: "Sitä mukaa kun Rooman väestöstä tuli kristittyjä (tämä on eri asia kuin Rooman valtion kristinuskon omistaminen, R.S.), lapsikaste yleistyi." Tässä ei ole viittaustaakaan lähetystilanteen muuttumiseen, joka kuitenkin oli oleellista. Olihan eri asia, kun joku kääntyi pakanuudesta kristinuskoon. Ehkä hänellä oli lapsia, jotka kastettiin mukana. Mutta lopulta Roomassa oli vain lapsia, jotka olivat syntyneet kristillisistä vanhemmista. Varsinaisena ongelmanahan on lapsikasteen periaatteellinen hyväksyminen tai hylkääminen. Jos lapsikaste olisi ollut apostoleille periaatteessa tuntematon, meidän olisi oletettava, että a) tapa sai alkunsa apostolien jälkeen ja että vielä apostoliset isät eivät tiedä siitä mitään ja että b) kirkkoisat jo toisella vuosisadalla totuutta väaristellen väittävät lapsikastetta vanhaksi apostoliseksi tavaksi, joka on kirkossa aina ollut käytännössä - tai sitten heidän kirjoituksensa asiasta on järjestelmällisesti väärennetty."

"Käytännössä, lähetystilanteen vaihtumisen johdosta, muutos on helppo ymmärtää. Mutta periaatteellisen kannan äkillinen, mutta jälki jättämätön kääntymisen vastakohdaksi olisi käsittämätöntä. Apostoliset isät puhuvat kasteesta kovin vähän, Apostolinen opetuskin sisältää kastejärjestyksessään vain neljä jaetta, joista viimeinen käsittelee paastoamista ennen kastetta (suomennos s.154, suomentaja: "Hermaan paimen ja Apostolien opetus taas ovat kieleltään ja esitystavaltaan aika korpelöitä", Apostoliset isät, suomentanut Heikki Koskeniemi, Helsinki 1975, s. 10). Viimeksi mainitun kohdan mukaan kastaminen tapahtui Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Justinus Marttyyri, Irenaeus, Origenes ja Augustinus olivat todellisia asiantuntijoita, joista ensiksi mainituille apostolinen aika oli historiallisestikin läheinen. Tietämättömyyttään he eivät voineet näin yksissä tuumin erehtyä, ja ainakin Justinus sekä Origenes olivat Jeesuksen veritodistajia. Heitä jos ketään on pidettävä kunniallisina, rehellisinä tutkijoina. On väärin pitää heidän lausuntojaan totuusarvoltaan vähemmän luotettavina (ss. 5, 43). Jos tällaista arvostanaa käytetään, varaisin sen sekä tietämättömyyden että epäluotettavuuden perusteella W. Branhamille."

R.P.: Kun vetoat edellä lainatussa myös Justinus Marttyyriin lapsikasteen puolustajana, niin hänen kirjeestään keisari Antonius Piukselle tehty tarkempi ja laajempi lainaus itse asiassa todistaa, että tosiasiasa Justinus selväkin selvemmin puhuu tässä kirjeessään vain uskoon tulleiden kastamisesta:

"Minä tahtoisin nyt selittää, kuinka me, jotka Kristus on uudistanut, olemme jättäytyneet Jumalalle, jotta ei, jos minä tämän sivuuttaisin, voitaisi minua katsoa epärehelliseksi jossakin kohdassa tätä selontekoani. Kaikkia, jotka ovat tulleet vakuuttuneiksi, ja uskovat, että se mitä me opetamme ja puhumme, on totta, ja jotka tunnustavat voivansa elää sen mukaan, opetetaan ensin rukoukseen ja paastoten pyytämään Jumalalta entisiä syntiään anteeksi. Ja myös me paastoamme ja rukouksemme yhdessä heidän kanssaan. Sitten me johdatamme heidät johonkin paikkaan, jossa on vettä, ja he uudestisyntyvät samalla tavalla kuin mekin uudestisyntyimme. Sillä he vastaanottavat silloin vesipeson kaikkien Isän ja Herran Jumalan nimessä ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen nimessä ja Pyhän Hengen nimessä. Ja syyn tähän menettelyyn me olemme oppineet apostoleilta, ja se on seuraava: Koska me, ollessamme tietämättömiä ensimmäisestä syntymästämme, synnyimme pakosta - ja meillä on ollut huonoja tapoja ja turmeltunut kasvatus - niin, jotta emme pysyisi välttämättömyyden ja tietämättömyyden lapsina, ja jotta me vedessä saisimme anteeksi antamuksen niistä synneistä, joilla ennen olemme syntiä tehneet, julistetaan sellaisen ylitse, joka valitsee uudestisyntymisen ja tekee parannuksen synneistään, kaikkien Isän ja Herran Jumalan nimi."

Justinus siis kirjoitti Kristuksen uudistamista Jumalalle jättäytyneistä, jotka ovat vesikasteensa edellä tunnustaneet haluavansa ja kykenevänsä elämään kristittyinä. Kasteensa edellä heidän tulee rukoilla ja pyytää Jumalalta entisiä syntejään anteeksi. Uudestisyntyminen on Justinuksen mukaan tietoinen valinta, jonka valinnan tekijä tekee samalla parannuksen synneistään, saaden vedessä anteeksiantamuksen entisistä synneistään.

On näinollen paljon helpompaa ymmärtää nyt Justinuksen näkemys kasteen yhteydessä uudestisyntymisestä, kun tälle uudestisyntymiskasteelle (Joh.3:5) astuvat vain todella uskoon tulleet ja uskonsa myös tunnustavat. Justinus siis todellakin käsitti uudestisyntymisen tapahtuvan kastettaessa ja kasteen yhteydessä, mutta ei ilman kastettavan uskoa eli kastetta edeltävää uskoon tuloa.

Se on kuitenkin suuri vahinko, että Justinus alkoi nimittää kastetta uudestisyntymiseksi, koska myöhemmät sukupolvet saivat tästä aiheen korvata koko uskoon tulo kasteella, ja vielä perustella kantaansa Justinukseen vetoamalla.

Kirkkoherra:

"Mutta entä jos kirkkoisien lausunnot onkin väärennetyt? Tämä koskisi silloin hyvin pitkää aikaa, Justinuksesta Augustinukseen asti. Tällöin näitä muutettuja kirjoituksia vastaan olisi hyökättävä, ja alkuperäinen kastetapa olisi jossakin piirissä säilynyt niin että siitä ainakin kiista-kirjoituksissa olisi mainittu. Jos ei muualla, niin ainakin Rooman valtakunnan ulkopuolella, esim. idässä, olisi näin tapahtunut. Mutta kirjallisuudessa ei ole viittaustakaan tähän suuntaan."

R.P.: Aari Surakan kirjassa "Patrologia" (Suomen ortodoksinen kirkollishallitus) mainitaan joitakin tapauksia siitä, että kirkkoisien tekstien väärentämistäkin on tosiasiaa tapahtunut. Mitä tulee alkuperäisen kastetavan joissakin piireissä säilymiseen läpi historian, siihenkin olen jo viitannut toisessa yhteydessä. Kirjallisuudessa on myös todellakin viittauksia tähän suuntaan, jos vain osaa etsiä käsiinsä ja osaa lukea oikeaa kirjallisuutta. Tosin suomenkielinen tarjonta on vähäistä.

Kirkkoherra:

"En ole havainnut, että baptistisenkaan kasteteologian taholta olisi vakavissaan vedottu tällaiseen väärennys-teoriaan. Tämä ratkaisumahdollisuus on siis poissa pelistä. Kirjoituksestasi näen, ettei itse edusta tätä tulkintaa: "He uskoivat tavan periytyneen apostoleilta ja olevan tapahtuma, jossa tai jonka yhteydessä jopa syliälapsetkin uudestisyntyvät" (s. 4)."

R.P.: Kirkkoisien kirjoitusten väärintulkintaa vastaan on sen sijaan esitetty vastatulkintoja. Tästä oivana esimerkkinä askeinen Justinuksen haastaminen syliälapskasteen puolustajaksi, joka tosiasiaa ei pitänytkaan paikkaansa, vaan kääntyi vasta-kohdaksi. Uskon todellakin monien kirkkoisien Justinuksesta alkaen uskoneen kasteessa ja/tai kasteen yhteydessä uudesti-syntymiseen. Alkuaan oli kuitenkin järjestään kyse evankeliumin totuudesta vakuuttuneiksi tulleiden eli uskoviiksi tulleiden kastamisesta. Asia meni harhaan siinä vaiheessa, kun aloitettiin kastamaan henkilökohtaisesta uskosta osattomia syliälapsia. Omassa kastekirjoituksessani esitin pari esimerkkiä jonkun kirkkoisan ja erään kirkkoisien aikaisen synodin Uuden testamentin vastaisista uskomuksista, joten ei ole sen valossa ihme, että he alkoivat myöhemmin uskoa uudestisyntymisestäkin perättömiä.

Kirkkoherra:

"Juutalaisuudessa ympärileikkattuja kutsuttiin pyhiksi ja itse toimitusta uudestisyntymiseksi ja sinetiksi (sfragis). Hillelin koulukunta katsoi, että proselyyttikaste voitiin antaa seitsemää päivää ympärileikkauksen jälkeen. Koska pakanaita pidettiin saastaisina, kaste annettiin naisillekin (C. Cullmann, Die Tauflehre des Neuen Testaments, Zürich 1958, ss. 50 - 51). r 51). Molemmat toimitukset koskivat lapsiakin. Sanomattakin on selvää, etteivät juutalaiset ympärileikkaneet ja kastaneet ketä tahansa parittajia, epäjumalankuvien valmistajia jne. jäivät varmasti pois laskusta. Ympärileikkauksen yhteydessä kysyttiin myös uskoa (C. S. 59). Hyväksytyt vanhempien lapsille, jotka olivat pieniä, ei kysymyksiä tietenkään tehty. Juutalaisuudesta tuttu menetelmä liiton yhteyteen ottamiseksi siirtyi uuden liiton sakramentin yhteyteen. Esteitä oli aikuisilla, mutta ei lapsilla. Kun näiden kohdalla ei ollut ongelmia, ei heistä myöskään Apostolisten isien kirjoituksissa, asioista lyhyesti puhuttaessa, mainita. Kun apostolilaisena aikana kastettiin aikuisia, tehtiin asiaankuuluvat kysymykset (ks. Apt. 8: 36, 10: 47, 11: 17 ja Matt. 3: 14) joissa eri muodoissa toistuu sana "estää" = koolyein. C. näkee tässä jälkiä alkukirkon käyttämästä kastekaavasta. Sitäkin merkittävämpää on, että Jeesuksen siunatessa lapsia, tämä käyttää juuri samaa sanaa "älkääkä estäkö heitä". Tässäkin kohdassa C. näkee viittauksen kastekaavaan (ss. 66, 71 - 72). Taivasten valtakunta kuuluu lasten kaltaisille - ja kuka on sitä enemmän kuin pieni lapsi?"

"Mainittakoon vielä, että ympärileikkauksen esimerkkeinä UT:ssa olevat Abraham ja Mooses saivat tämän merkin aikuisina, kun taas Mooseskin lain mukaan se kuului viikon vanhoille poikalapsille. - Ikä ei ole UT:ssa periaatteellinen ongelma."

R.P.: Vaikka proselyyttikasteen kautta juutalaisuuteen tulleista pakanoista puhuttiinkin Abrahamin perheeseen syntyneinä lapsina, tämä syntymisen käsite oli kuitenkin täysin lainomainen, kultillinen ja muodollinen, eikä täten vastaa Uuden testamentin uudestisyntymistä, joka taas on todellinen hengellinen tapahtuma ja syntymä. Kun ei ole edes varmaa, oliko proselyyttikaste käytössä ennen alkuseurakunnan syntymisen aikaa, on arveluttavaa väittää, että sen yhteydessä käytetyt tavat olisi omaksuttu kristilliseen kasteeseen.

Eduard Lohse kirjoittaa kirjassaan Uuden testamentin sanoma (sivulla 29) seuraavaa:

"Ei kuitenkaan ole mitenkään sitovasti osoitettu, että proselyyttikaste, josta vanhemmat todisteet ovat 1. vuosisadalta jKr., olisi jo Johanneksen aikaan ollut yleinen juutalainen käytäntö. Pikemminkin on todennäköisempää, että proselyyttikaste tuli vasta vähitellen käyttöön rabbiinisessa juutalaisuudessa, ja yleistyi vasta 1. ja 2. vuosisadan vaihteessa jKr. Mitä proselyyttikasteen merkitykseen tulee, se toimitettiin vain pakanoille, jotka halusivat tulla juutalaisiksi."

Olen kastekirjoituksessani esittänyt näkemyksenäni, että kristillinen kaste oli Johanneksen kasteen jatkoa. Mikä siis oli Johanneksen kasteen suhde proselyyttikasteeseen? Uskon, ettei Johanneksen kastettakaan voida pitää proselyyttikasteen suoranaista jatkona, koska sillähän oli aivan toinen kohde, sisältö ja merkitys. Proselyyttikaste oli seremoniallinen toimitus pakanoita varten, jolloin pakanuuden saastutuksesta puhdistuminen käsitettiin ensikädessä sakramentaalisesti. Johanneksen kaste taas oli tarkoitettu nimenomaan juutalaisille, ja edellytti sisäistä mielenmuutosta eli parannusta.

Kirkkoherra:

"Apt. 2:ssa mainituilla miehillä ei ehkä ollut lapsia mukanaan. Mutta en usko, että UT:ssa olisi aikaisemmasta käytännöstä poiketen jätetty lapset liiton ulkopuolelle. Perheyhteyttä ei, mikäli mahdollista, haluttu rikkoa."

R.P.: Kun edellä lainaamassani yrität päästä näinkin heppoisella ajatuksella pälkähästä, sanomalla, että "miehillä ei ehkä ollut lapsia mukanaan", tähän vastaan: Oliipa lapsia mukana tai ei, Pietari olisi silti voinut kehottaa: "Kastattakoon kukin teistä itsensä ja perheensä", tai "itsensä ja lapsensa." Lapsien mukana olo tai olemattomuus ei mitenkään muuta tekstiä selvää henkilökohtaisuutta, kun se sanoo: "Kastattakoon kukin teistä itsensä..." Lainauksen toiseen osaan olenkin jo vastannut edellisen lainauksen yhteydessä.

Kirkkoherra:

"Kun kirjoituksessasi jo sivun 9 alussa otat voimakkaasti kantaa etsintäsi aiheeseen, saa sen käsityksen, että tulos onkin sinetöity - aineistosta huolimatta."

R.P.: Tähän vastaan: Onhan selvää, etten suinkaan ole alkanut kirjoittamaan tätä tekstiä täydellisessä epätietoisuudessa lopputuloksesta, siis epätietoudessa siitä mihin päädyn, vaan olen alkanut tutkimaan näitä asioita kolmekymmentä vuotta ennen tämän tekstin kirjoittamista. Tämä kirjoittaminen on siis vain jo ennen tutkitun kertausta. Näin lopputuloksen on ollut eräällä tavalla jo etukäteen sinetöity. Eihän muussa tapauksessa olisi ollut mitään mieltä edes kirjoittamista aloittaa, jos ei olisi ollut varmuutta tärkeästä sanottavasta.

Kirkkoherra:

"Olkoopa tekstin tulkitseja toistakin mieltä, suhtautumistapa Raamattuun ratkaisee, onko hän oikeassa vai ei. Muuten ollaan kuin suunnistajat joka kiertää jokaisen esteen samalta puolelta, ja arvaahan sen, ettei silloin tulla oikealle rastille. - Väärinkäsityksien välttämiseksi sanon, että edustan kirkkomme Tunnustuskirjojen mukaista Lutherin oppia lapsen uskosta (jota ei pidä käsittää intellektuaalisesti) ja myös uudestisyntyisestä Sanan välityksellä."

R.P.: Ymmärrän edellä korostetun merkitsevän sitä, että sinäkin uskot siis Jumalan vaikuttavan jokaisessa syyläpessäkin kastehetkellä uskon, siis syylälapsen henkilökohtaisen uskon. Samoin ymmärrän sinun tarkoittavan, että syylälapsikin todella uudestisyntyy kastetapahtumassa. Omana kantamani sanon, että minun on puolestani vaikea uskoa kenenkään todella henkilökohtaisen todellisen uudestisyntymisen kokeneen Kristityn voivan uskoa tällaista. Ellei sitten asianomainen usko kasteessa uudestisyntymistään vain vertauskuvallisesti ja kultillisesti toteutuneeksi, myöhemmin uskoontulon yhteydessä tapahtuneen todellisen uudestisyntymisen esiasteeksi.

Kirkkoherra:

"Myös kirjoituksessasi Uudestisyntyneen syntisyys ja kilvoitus oli paljon varteenotettavaa. - Sitä vain jäin kyselemään, onko raamatunkäsityksesi kolminaisuusoppia, kastetta, virkaa ja uskontunnustuksia koskevilla kirjoituksissasi sama kuin eskatologisissa artikkeleissasi."

R.P.: Raamatunnäkemykseni on todellakin ollut sama kaikkia mainitsemiasi kirjoituksiani tehdessäni.

Sitten vielä eräs kirjeesi kohta, johon edellä on jäänyt vastaamatta, mutta joka mielestäni on tärkeä. Kirjoitit:

Kirkkoherra:

"Myöskään kohdassa Kol. 2:11-12 ei ole mitään syytä irrottaa 'lihan ruumiin poisriisumista' Kristuksen ympärileikkauksesta, kasteesta (s.38)."

R.P.: Väitän edelleen, että kaste itsessään ei ole Kristuksen ympärileikkaus, sillä kastehan tapahtuu kastajan käsillä. Sen sijaan Kristuksen ympärileikkaus on "lihan ruumiin poisriisuminen", eli mielenmuutos, parannus, ja tätä eivät ihmiskädet saa kastettavassa aikaan, vaan Kristus Henkensä kautta. Väitän siis, että nykyisen uuden kirkkoraamatunkin tekstin perusteella on aiheellista tehdä ainakin seuraava irrotus: Lihan ruumiin poisriisuminen on itse puheena oleva akti, kaste taas on paikka, jossa tämä akti suoritetaan.

Eroa voidaan kuvata vaikkapa seuraavalla ilmaisulla: "Riisuimme nautimme saunassa, jossa peseytyimme." Nutun riisuminen vastaa lihan ruumiin poisriisumista, paikka jossa nauttu riisuttiin, vastaa saunaa, ja peseytyminen vastaa taas yhdessä Kristuksen kanssa haudatuksi tuloa. Nämä ovat kolme eri asiaa, joita ei voi sekoittaa toisiinsa. Sinun väitteesi on samaa kuin jos väittäisit, että saunassa oleminen itsessään on sama asia kuin nutun riisuminen.

Eräänä syynä siihen, että tämä kolossalaiskirjeen kohta on ymmärretty laajalti väärin, on Vanha kirkkoraamattu jossa jakeiden 11 ja 12 välillä on kaksoispiste. Tällöin syntyy se kuva, että jae 12 selittäisi, miten jakeessa 11 mainittu Kristuksen ympärileikkaus tapahtuu. Uudessa kirkkoraamatussa tämä kaksoispiste on poistettu, ja tästä syystä asian oikein ymmärtäminen on helpottunut. Suomalaisista käännöksistä parhaiten kohdan selittää kuitenkin vielä vanhempi kirkkoraamattu, jonka teksti kuuluu:

"Jonka kautta te myös ympärileikatut olette sillä ympärileikkauksella joka käsittää tapahtuu, syntisen ruumiin poispanemisen kautta, lihassa, Kristuksen ympärileikkauksella, Ynnä hänen kanssansa kasteen kautta haudatut, jossa te myös hänen kanssansa olette nousseet ylös uskon kautta, jonka Jumala vaikuttaa, joka hänen kuolleista herättänyt on."

Syntisen ruumiin poispaneminen on eri asia kuin se mitä "ynnä"-sanon jälkeen kerrotaan tapahtuvan.

Ateenan yliopiston raamattuoppineiden vuoden -67 nykykreikan-kielinen käännös pyrkii erittäin tarkkaan saamaan käännökseensä esiin alkutekstin merkityksen. Lainaan siis tähän tämän kohdan ja käännän sen:

"Εν αὐτῷ ἐπίσης ἔχετε περιτομήν, ὅχι μὲν περιτομὴν καμωμένην μὲν
Hänessä te myös olette ympärileikatut, ette ihmisen käsillä tehdyllä

χέρια ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ σαρκίνου σώματος,
ympärileikkauksella, vaan lihan ruumiista luopumisella,

ὁμοίᾳ μὲν τῇν περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐνταφιασθήκατε μαζὶ τοῦ
nimittäin Kristuksen ympärileikkauksella, ja teidät haudattiin hänen kanssaan

κατὰ τὸ βάπτισμα, κατὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἀναστήκατε μαζὶ τοῦ διὰ
kasteen aikana, jonka aikana teidät myös hänen kanssaan herätettiin eloon

τῆς πίστεως εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ὃ ὁποῖος τὸν ἀνέστησε ἀπὸ
uskon kautta Jumalan voimaan, joka herätti hänet

τοὺς νεκροὺς."
kuolleista."

Lihan ruumiista luopuminen on edellä lainatun mukaan Kristuksen ympärileikkaus, ja se on mielenmuutosta eli parannuksen tekoa kuvaava ilmaisu, jota ei ihmiskäsin voida saada aikaan. Tässä kreikankielisessä tekstissä on seuraava vaihe "ja"-sanon jälkeen, jolloin lihan ruumis, josta edellä on luovuttu, haudataan nyt kasteessa Kristuksen kanssa, jolloin samassa tapahtumassa myös uusi ihminen herätetään uskon kautta eloon. Tämän mukaan irrotusta tulee jopa tehdä näiden asioiden väliin nykyisen kirkkoraamatun tekstin edellyttämää enemmänkin.

Vielä yksi lainaus:

Kirkkoherra:

"Säännöllisenä pyrkimyksenäsi näyttää olevan veden ja Hengen erottaminen toisistaan (esim. lainauksissa s.50 alussa ja muuallakin)..."

R.P.: Tähän sanon jälleen, että minun lainaamani teksti sivulla 50 ei ole minun tekstiäni, vaan mainitusta kreikankielisestä kirjasta käännettyä. Koska en voi tehdä lainausta siten, että lainaisin vain sellaista mihin itse yhdyn, saattaa lainauksissa esiintyä sellaistaakin, mihin en itse yhdy. Tätäkin kreikankielistä tekstiä olen kääntänyt ja lainannut sen kokonaisnäkömyksen perusteella, ja siinä esiintyvien mielenkiintoisten ja arvokkaiden detaljien perusteella.

Eipä siis tällä kertaa enempää, vaan vielä kerran: kiitos mielenkiinnosta ja vaivannäöstä tekstejäni kohtaan. Pidän palautetta niihin aina arvokkaana, koska asiallinen palaute pakottaa tarkistamaan uudelleen omaakin kantaansa. Näin kävi nytkin.

Ystävällisin terveisin

Raimo Poutiainen